

A tovább K-re található 5. és a törmelékkővel újabban telehordott nagy, mélyebb szintű 6. térben nem kutattunk, így ezek kapcsolata az előzőkkel még nem ismert. Kiderült azonban, hogy az utóbbihoz már nem kapcsolódott további falazott építmény kelet felé. Az itt D és K felé erősen emelkedő sziklafelszín D-i részén – vékony égésréteg felett – végig csak egy monumentális, átlag 50 cm (!) vastag, többrétegű paticsos pusztulási réteget tárhattunk fel – ez alatt csupán az alacsonyabb É-i várfal melletti részen volt egy kiegyenlítő feltöltés. Dél, azaz a felsővár felé ez az ugyancsak egy égett felületre rakódott rétegsor éles határ nélkül ért véget – azaz elfogyott az emelkedő sziklán –, kőfal nem mutatkozott. É felé e réteg néha még a ledőlt várfalra is rácsúszott, ugyanakkor Ny és K felé még nem értük el a szélét. Megfigyeléseink szerint egy hatalmas, favázás, agyagkitöltésű falazattal emelt építményről lehet itt szó – e rétegsor aligha zuhanhatott ide a felsővárból. Így a felsővár eredeti feljárójáról sem sikerült adatokat nyernünk.

Befejeztük a K-i nagy, eddig ágyúbastyanak nevezett ötszögű ágyútorony alaprajzának és falkoronájának tisztázását, feltártuk keskenyebb Ny-i falát, mögötte kis sziklatérrel. Betöltésének további kitermelése csak falkoronái konzerválása után lehetséges. Kapcsolata az alsóvárral, így az eredeti közlekedési útvonal tisztázása is még további feltárást igényel.

Ez évi munkánk befejezéseként feltártuk az alsóvár É felé kinyúló, korábban négyzetesnek tartott, de végül félkörívesnek bizonyult tornyát is. A meredek hegyoldalba épült, s ennek megfelelően erősen lepusztult – bár a K-i oldalon azért relatíve magasan megmaradt – toronyfalazatokat úgy tártuk fel, hogy az épület belsejében szélesebb tanufalat hagytunk meg.

Mivel a tornyot ma az alsóvár udvara felé lezáró D-i fal belső oldalának feltáráására nem volt lehetőségünk, az építmény teljes értékelését nem tudtuk elvégezni. Azt azonban megállapíthattuk, hogy a torony együtt épült a várfallal, de nem volt eldönthető, hogy az udvar (tér-sor) felőli D-i fala K-i, jobban rakott része is ekkor készült-e, vagy pedig későbbi periódus emléke, s netán Ny-on is volt-e párja. Az mindenestre bizonyos, hogy a ma a K-i részen megfigyelhető hevenyészett elfalazás igen kései, talán már a vár életének utolsó szakaszából származik. Az sem zárható ki, hogy építésére azért volt szükség, mert maga a torony is elpusztult. Az É-i fal két repedéséről, illetve az itt megfigyelt síkeltérésről nem volt megállapítható, hogy építési hibáról, kidőlés nyomáról vagy pedig újjáépítésről van-e szó. Nem világos emellett még a torony belső szintjének kérdése sem, bár nagyon valószínű, hogy a betöltés felső részén megfigyelt – egyébként É felé erősen lejtő – markáns habarcsréteg értelmezhető a toronyfalak megépítése után sorrakerült feltöltést lezáró szintként. Végül letisztítottuk a toronytól K-re induló s külső síkjában már 2000-ben kibontott várfal koronáját is.

FELD ISTVÁN

242. Salköveskút, Vasút utca

(Vas megye) Ró, Kk

2002. október 30-án terepbejárást végeztünk a Meszleni-árok teraszán D felé, a vasútig.

Korábban, május 22-én leletmentést végeztünk a Vasút u. 339. hrsz-on épülő családi ház területén, amely a Meszleni-árok É-i oldalán van. Itt 4 késő középkori-kora újkori (kb. 17. századi) temető sírjait bolygatták meg. Megfigyelésem szerint a temető a falu felé, a már felépült házak irányába (pl. Vasút utca 15.) terjed. Egy szegelt, fakoporsós sírt teljes mértékben feltártunk, amelyben egy bronzgyűrűt találtunk. A temető korábban előttünk ismeretlen volt.

A múúttól K-re semmilyen régészeti jelenséget nem tapasztaltunk, cserepeket sem találtunk. A múúttól Nyra a szántáson római kori és késő középkori-újkori edénytöredékeket gyűjtöttünk. Ezek településre utalnak. A fiatalabb település temetőjének részletét tárhattuk fel májusban.

ILON GÁBOR

243. Ságújfalu, Kossuth út 177.

(Nógrád megye) B

Az ismert bronzkori földvár tövében egy gázberuházáshoz kapcsolódóan megelőző feltárást végeztünk egy bekötőcsomak tervezett helyén. A 2x5 m-es szelvényben a Pilinyi-kultúra hat méhkas alakú gödrét tártuk fel, s eközben a szomszédoktól begyűjtöttük a korábbi építkezésekkor előkerült leleteket.

TANKÓ KÁROLY

244. Sárszentlőrinc, Úzd, Pusztaszentegyház

(Tolna megye) Ø

Az Ódor János Gábor által 2001-ben a Sárszentlőrinc-kölesdi országút és a Sió között azonosított középkori faluhely templomát kerestük. A lelőhely Ny-i folytatásában, az országúttal párhuzamos, keskeny erdősáv Ny-i oldalán fekvő meredek domboldalon nem találtunk régészeti leletet. A templom a 20 éve még nem létezett erdősávban kereshető.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR – K. NÉMETH ANDRÁS

245. Sárszentlőrinc, Úzd, Sió-part

(Tolna megye) U, B, Ró, Á

2001 augusztusában lakossági bejelentés alapján Vizi Márta és dr. Miklós Zsuzsa helyszíni szemlét tartott, mert a Sió partján fakitermelést folytattak, és a bejelentés szerint régészeti leletek láthatók a felszínen. A helyszíni szemle során kiderült, hogy nem fakitermelésről van szó, hanem a Sió mederszabályozásával együtt partszakaszok rézsűzésére is sor fog kerülni. A terepbejárást során őskori és római kerámialeleteket találtunk. A munkálatokat leállítottuk, a Wosinsky Mór Megyei Múzeum kérésére a KÖH ideiglenesen régészetileg védetté nyilvánította a lelőhelyet.

Az előzetes régészeti feltárást az érintett kb. 0,5 ha területen végeztük el két ütemben, 2001. szeptember 26.–október 10. és 2002. április 17.–június 10. között.

A leletmentés során 135 objektumot tártunk fel. Főként települési objektumokat – gödröket, kemencéket, házakat, árkokat – bontottunk ki. A feltárt objektumok korszakbeli besorolása a következő: Lengyeli kultúra, Mészbetétes kultúra, római kor, Árpád-kor.

VIZI MÁRTA – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

246. Sárvár, Faképi-dűlő

(Vas megye) R, B, Ró, A

A Sárvárt északról elkerülő út nyomvonalának 5. sz. lelőhelyét az év eleji terepbejáráson fedeztük fel. A terület egy egykori folyómedertől keletre eső, a környezetből enyhén kiemelkedő dombhát. A szántott területen viszonylag sok kerámia került elő. Kézzel formált, homokkal soványított, barnás-szürke és világosbarna edénytöredékek, valamint egy gömbszelet fejű bronztű. A lelőhely hossza több, mint 300 m, áthúzódik a Sopron felé vezető műút keleti oldalára is. Feltehetően egy nagy bronzkori település területét el valamikor ezen a mocsaras, vizes területből kiemelkedő dombháton.

2002. március 26. és szeptember 1. között 11 800 m² területet tártunk fel a nyomvonal teljes szélességében. A területen 299 régészeti objektumot, illetve jelenséget figyeltünk meg. Középső rézkori teleprészlet a későbbi korokban elpusztított maradványait, egy késő bronzkori és egy avar kori teleprészletet, amit tárolóvermek, házak, kutak, árkok jeleztek. Igen sok kerámia, kő és fémeszköz, valamint római kori töredékek is kerültek elő. A terület délnyugati végében egy zsugorított csontvázas, feltehetően rézkori sírt, egy avar kori házban emberi csontvázat tártunk fel.

A területről Sümegi Pál és stábjja az egykori ökológiai viszonyok rekonstruálására talajmintákat vett.

FARKAS CSILLA

247. Sárvár, Haraszt

(Vas megye) Ró, N?, Kk

2002. február 19-én a határrészen, a kavicsbányatelek területén felszíni terepbejárást végeztünk. A felszíni látásviszonyok meglehetősen jók voltak. A terület DK-i sarkában futó római út, és ÉK felé jelentkező folytatása kitűnően látszott a felületen.

A bányatelek ÉNy-i részén, egy erdősáv D-i határának vonalában, szórványos kerámiatöredékeket figyeltünk meg. A lelőhely iránya nagyjából ÉNy-DK, keskeny, maximum 75 m, hossza 150 m körül lehet a felszíni megfigyelések alapján. Egy igen enyhe, a környezetből alig kimagasodó emelkedés, dombhát területén van.

A felszínen elsősorban kerámiát találtunk: apró kavicsal soványított érdes felületű, barnásszürke töredékek, köztük, egy csaknem kör átmetszetű fogófül, egy

vízszintesen kiszélesedő bográcspere(?) , világos szürke, vékonyabb falú kerámiatöredékek, vöröses-narancssárga homokkal saványított, korongolt kerámia.

Római, népvándorlás kori(?) valamint késő középkori régészeti leletek kerültek elő.

Munkatársak: Pap Ildikó Katalin régész, Derdák Ferenc geodéta, Kiss Gábor régésztechnikus.

FARKAS CSILLA

248. Sárvár, Móka-dűlő

(Vas megye) B

A Sárvárt elkerülő 84-es főút nyomvonalába eső lelőhelyen 2002. április 24-től július 19-ig – a Vágóhídi-árok és a Gyöngyös medre között – 2000 m² felületen bronzkori leleteket tártunk fel. Több rétegben kerültek elő, ezt a többszöri áradás okozta. A leletszintek rétegei között öntéstalajt figyeltünk meg. A legalsó kerámia-horizonhoz számos objektum kötődött, ezek az áradások következtében meglehetősen rossz állapotban voltak. Több szemetesgödör (12., 24. objektum), egy beomlott kemence (5. objektum) és néhány, összetört edények darabjaiból összeállított platni (1., 4. objektum) került elő.

Az ásatás leletei egy közelebről meg nem határozható bronzkori kultúrához tartoznak, amely egy import-edény-töredék tanúsága szerint a kisapostagi kultúrával egy időben virágzott. A fontosabb leletek között egy bronztört, egy bronztűt és egy aranylunulát említhetünk.

KISS PÉTER

249. Sárvár, Rába bal part

(Vas megye) Kk, Ú

2002. július 19–23. között elvégeztük a 84-es elkerülő úthoz tartozó hídfők szondázó kutatását. A Rába folyó bal parti hídfőjénél, melyet korábban ártéri erdő borított, 624 m² területen végeztünk megelőző régészeti feltárást. A terület a hajdani ártérhez tartozik. Az adott helyen talajtani kutatásokat, illetve rétegtani megfigyeléseket is végeztünk, amelyek fontos eredményeket hozhatnak az elmúlt korok klimatológiai változásainak megfigyeléséhez.

A kutatás során főleg késő középkori és újkori leletek kerültek elő. Négy objektumot, hulladékgödört tudtunk megfigyelni, amelyekből kerámia-, csont-, fém- (bronz-, vas-), üveg-, fa- és bőrtárgyak kerültek elő. Valószínűleg egy régi átkelőhely vagy vízparti tanya maradványait sikerült feltárni.

Munkatárs: Szilasi Attila Botond.

KISS PÉTER – FARKAS CSILLA

250. Sárvár, Sitkei-erdei malom

(Vas megye) Kk, Kú

A lelőhely a Sárvártól Ostffyasszonyfa felé vezető út nyugati oldalán, a Rába magaspártján helyezkedik el, közel